

Lužská krize

Tento nicneříkající název byl historiky dán pětidenní občanské válce mezi dvěma mocnými bauhauskými rody. Místem jejího konání se stalo jedno z posledních území, ovládaných šlechtou dosud nepoddanou žádnému vojenskému suverénu, Tiwinské panství knížete Naryškina.

Naryškinové byli jedním z nejmocnějších rodů korporálního sektoru Rosspolskij, který v pravidelných intervalech kandidoval na nejvyšší pozici guvernéra sektoru. Mezi nimi, rodem Repnikovů a rodem Jaworských se vytvořila víceméně mocenská rovnováha v dlouhém boji o moc uvnitř sektoru. Mocenské centrum sektoru leželo na severu Ishtar Terra, tedy v oblasti narušované pouze nevyzpytatelnými nájezdy Černé legie, mimo těžiště zájmu ostatních megakorporací. V důsledku toho vojenská síla sektoru upadala, neboť vzhledem k přetrvávajícím sporům nedošlo k ustavení vojenského suveréna a žádný ze tří hlavních rodů nezískal dostatek podpory na půdě říšského sněmu, aby se proti ostatním prosadil.

Zatímco Naryškinové, Repnikovové a Jaworští zůstávali uzavřeni ve svých mocenských půtkách, ostatní rody sektoru se pokoušely expandovat. Konečné fáze Prvního vpádu Černé legie využil zejména vojensky zdatný rod Denikinů, který se etabloval na Aphrodite Terra v oblasti Dálného východu, vydobyl si zde území, moc a prestiž a dosáhl knížecího postavení. Staré rody sektoru Rosspolskij ani to z jejich věčné rivality nijak nevytrhlo, nečekané probuzení však přišlo po vzniku Cybertronicu, kdy nejenže utrpěly jisté ztráty, ale jejich staré rozepře byly vyřešeny způsobem, který nikdo nečekal. Za podpory Romanovů se válečným suverénem sektoru stali, k ohromnému úžasu starých rosspolských knížat, právě Denikinové. Ani tehdy je však bývalí hegemoni nedokázali vnímat jako hrozbu.

Úplné vystřízlivění přišlo za pouhých pár let, kdy kníže Cibor Repnikov odmítl rozkazy Gustava Denikina vyslat mu vojenskou podporu s tím, že není jeho poddaným. Denikinové, kteří neměli žádné námořní síly, v důsledku čehož se Cibor Repnikov cítil poměrně bezpečně, najali o rok později obchodní loď mishimské korporace Suriga, jakož i několika dalších nezávislých společností a přepravili přes Leda Planitia invazní armádu, která vpadla do držav Repnikovů s dychtivostí hodnou legionářských nájezdníků, jakož i stejně nečekaně. Ačkoli knížectví mělo vlastní milici, žilo léta v relativním bezpečí a mnohem početnějším a zejména v boji zoceleným Denikinovcům nedokázalo čelit. Cibor Repnikov se zbytkem rodiny uprchl pod ochranu velkorodu Campenhausenů, válečných knížat sektoru Balt. Ale úkryt byl jediný, co mu bylo poskytnuto, do boje za zájmy nezávislé šlechty se nikomu nechtělo. Ačkoli problém byl právně nejasný a pohyboval se na hranici mezi lenním právem a vojenskou poslušností, nakonec se do vážného sporu nikomu nechtělo, zejména když bylo zjevné, že Denikinové mají dobré vztahy s rodem Romanovů. Gustav Denikin tak získal bez vážnějšího odporu rozsáhlé území, které dobře využil. Ačkoli se mu nepodařilo zajistit přechod knížecího titulu, neboť ten byl svázan s rodem a nikoli s územím, mohl některé statky Repnikovů vyvlastnit na základě konfiskačního práva a obdarovat jimi své věrné. Celou operaci řídil hrabě Alexander Buturlin, který využil možnosti zavázat si své šlechtické stoupence, např. z rodů Klenau, Senšin nebo Čirkov. Jedno celé hrabství získala pobočná větev velkorodu Denikin-Serebrjakov.

Získané statky však chuť Denikinů jen rozdráždily. Museli si nicméně počínat opatrně, neboť proti jejich akci vyvstal v obou vyšších kuriích sněmu jistý odpor a jejich postavení mezi nejvyšší šlechtou dosud příliš vonělo novotou. Ostatní dvě knížectví navíc začala horečně

verbovat vojska, aby dokázala odrazit případný pokus o anexi. Rovněž začaly vznikat pevnosti, či byly posilovány stávající.

Rod Jaworských, který se cítil více ohrožený, investoval do stavby fortifikací a rozšíření armády takové množství peněz, že se ocitl v závažné finanční krizi. Následně se stal obětí rafinovaného úskoku, při němž finančník Augustus Belveredi, který poskytl rodu četné půjčky, postoupil tyto velmi výhodně hraběti Alexandru Buturlinovi, pravé ruce velkoknížete Balthasara Denikina. Tato skutečnost vyšla najevo teprve po nečekaném úmrtí knížete Leslawa Jaworského, který zahynul při náhodné šarvátce se skupinou kacířů. Zatímco bylo panství mocensky paralyzováno, Buturlin, pobývající na Ishtar Terra „shodou okolností na dovolené“, do něj vpochodoval v čele početných miličních útvarů a prakticky přes noc jej vojensky okupoval. Lenní soud v Heimburgu poměrně rychle věřitelské nároky uznal, čímž si vysloužil podezření z korupce, neboť obvykle trvaly tyto spory velice dlouho. Soud rovněž doporučil přiznat hraběti knížecí titul, což bylo zřejmě pravým cílem onoho úskoku. Jako kníže by se Buturlin poddal velkoknížeti Denikinovi a spor o suverenitu knížecích rodů, otlásající celou megakorporací, by utrpěl zničující zásah.

Tato hrozba pochopitelně nenechala politickou hladinu v klidu. Na scéně se objevil Jaworského levoboček Izaak, na obranu jehož práv vypukla v knížectví vzpoura, vedená nowogrodzkým hrabětem Konstantynem Miloradovičem. Rebelská vojska oblehla Sapun, centrální sídlo knížectví, z něhož před jejich příchodem uprchl panikou zachvácený Buturlin, do té doby si počínající jako orientální samovládce. Spěchal tak, že zanechal v paláci velkou část své osobní garderoby. Nicméně okupační posádka, řízená chladnokrevným kapitánem Vasilijem Krjukovem, město i přes zuřivé útoky rebelů uhájila do doby, než v čele posíl milice a žoldnéřských oddílů přitáhl narewský vojevůdce Nifont Lužinskij, do té doby zcela neznámý a zdánlivě nevýrazný důstojník, známý spíše horlivostí při plnění štábních úkolů. K velení trestné výpravy se přihlásil dobrovolně, když Buturlin nemohl narychlo sehnat žádného vhodného kandidáta, a současně s jmenováním byl spěšně povýšen do nejnižší generálské hodnosti. Výsledek expedice proto většina zasvěcených očekávala s napětím, protože na straně rebelů válčilo několik bývalých frontových velitelů včetně samotného Miloradoviče, který získal zkušenosti za bojů s Černou legií u Novakurska.

S výjimkou Buturlina, jemuž šlo doslova o vše, tak na nezkušeného novopečeního generála sázel jen málokdo; o to větší bylo překvapení, když Lužinskij následně v dva dny trvající kruté bitvě vzbouřence zcela rozdrtil. Rozradostněný Buturlin, který přispěchal tak rychle, že stihl oslavný průvod v ulicích Sapunu, při němž se tvářil, jako by celé vítězství náleželo jen jemu, jej nato zasypal odměnami jak z rohu hojnosti: vítězný generál, v jaworských državách nyní známý jako „sapunský řezník“ byl povýšen mimo pořadí, stal se baronem a zástupcem náčelníka štábu (tedy Buturlina) Vojenského okruhu Narew.

Miloradovičovi se nicméně podařilo zachránit pretendenta stolce Izaaka Jaworského, který byl následně přijat pod ochranná křídla Campenhausenů, kteří v této době zaujali rozhodnější postoj k denikinovské expanzi a poskytli knížectví Tiwin, ovládanému Naryškiny, záruky ochrany. Následně se také zasadili, spolu s hrabětem Miloradovičem, o revizi soudního líčení, které revokovalo výrok soudu ohledně knížecí hodnosti. Ta připadla Izaaku Jaworskému, čímž Buturlin, který následně získaná území postoupil svému suverénovi, vyšel naprázdno. Nekompromisní postoj Campenhausenů je nicméně přivedl do přímého konfliktu s denikinovskými zájmy. Antagonistická mocenská uskupení byla vyprofilována.

Sídlo velkorodu Campenhausen leželo v zasněžené Ruotsivale, kde sídlil i štáb Polární skupiny armád (*Polar Heeresgruppe*). Campenhausenové ovládali ohromné území, sousedící jak s megakorporacemi, tak s pustinami, z nichž se pravidelně vynořovaly nájezdy Černé

legie, díky čemuž měli pod kontrolou značné síly. Také však museli vojensky zasahovat na mnoha místech, což kladlo velké nároky na koordinaci pohybů jejich vojsk. Na Ishtar Terra nesrovnatelně slabší Denikinové žili v klidné oblasti, v níž neexistovala žádná stálá bojová zóna a ani souhrn jejich vojsk na Aphrodite Terra se nemohl silám Campenhausenů rovnat. Zároveň však neměli tak vysokou potřebu jednotek, přičemž značná část z těch, které udržovali, byla nasazena u 4. gardové armády, obléhající Golgothinu citadelu.

Artamon Naryškin se postupem času stále více přimyká k ruotsivalskému dvoru; dokonce zde provdal i svoji jedinou dceru, Marii. Jejím mužem se stal pozdější generálmajor Erich baron von Lungerhausen, pobočník velkovévody a velitel Okhölmské tankové divize (37. *Okhölmské tankové divize*). Avšak jediný syn knížete, Michail, stál v opozici k otci a agentům Narewu nedalo mnoho práce přesvědčit jej o výhodách spolupráce s Denikinovci. Postupem času vešlo ve známost, že po nastoupení Michaila Naryškina se knížectví poddá narewskému dvoru. Lví podíl na tomto prohlášení měl Buturlinův muž v pozadí, intrikánský generál tankových vojsk Tadeusz Rydziewicz, který v angažmá kolem tiwinských záležitostí vystřídal Lužinského a který si brousil zuby na některé z naryškinovských panství, a to ještě předtím, než zkrachovaly jeho ambice v Beaurains. Poté jeho aktivita ještě zesílila, přičemž se souhlasem Buturlina přesunul na území Ishtar Terra silné armádní útvary, konkrétně polovinu Záložního sboru Narew, tedy 144. polní pěší divizi (144. *Waffen-Grenadier Division*) a divizi pancéřových granátníků Feldherrnhalle (18. *Panzergranadier Division Feldherrnhalle*). Použití regulérních jednotek sledovalo dvojí účel: jednak nemělo zneklidnit starého knížete Naryškina, neboť armádní útvary nepodléhaly výhradní poslušnosti Denikinů, pouze jejich vojenské pravomoci, jednak mělo vyřešit problém s nedostatkem miličních oddílů, protože jejich extenzivní používání již dávno naplnilo (a dokonce překročilo) povolenou kvótu. Obě zmíněné jednotky však byly tvořeny vojáky zcela oddanými rodu Denikinů a z valné části se rekrutovaly z bývalých milicionářů, kteří prošli dodatečným výcvikem, včetně stovek veteránů bitvy u Sapunu. Oficiálně byly tyto jednotky určeny k obraně území sektoru před útoky Černé legie poté, co Denikinové dosáhli přechodu starých území sektoru Rosspolskij na Ishtar Terra pod svou administrativně-vojenskou svrchovanost. Rydziewicz také (opět prostřednictvím Buturlina) intervenoval u Balthasara Denikina, aby jej podnítil k akci, když vyšly najevo úmysly starého knížete.

V odpověď na synovu provokaci odcestoval Artamon Naryškin do Ruotsivaly, kde připravil podmínky smlouvy uvádějící panství v poddanství Campenhausenů. Jakmile to denikinovští agenti od svého kontaktu na ruotsivalském dvoře, kterým byl jeden podplacený komoří, zjistili, vydal poplašený Rydziewicz (ještě bez vědomí kohokoli ze svých nadřízených) rozkaz 144. polní pěší divizi pod velením mladého, leč osvědčeného Vasilije Krjukova, který to v mezidobě dotáhl na plukovníka, aby zahájila operaci „*Schütze*“, vedoucí k okupaci svobodného knížectví Tiwin.

Jen několik hodin předtím, když doputovaly poplašné zvěsti do vzdálené Ruotsivaly, dal generalissimus Fedor von Campenhausen rozkaz Helsinské armádě polního maršála Otakara Fermora, aby „vstoupila do naryškinovských pevností a poskytla jim ochranu před Denikinovci“. Kostky byly vrženy.

Východní skupina Denikinovců pod velením plukovníka Anatolije Bulatova se pokusila překonat řeku Achtyr u pohraniční vesnice Kultuk. Jelikož však již dříve zde byly podniknuty provokace ze strany denikinovských jednotek, byl v poměrně malém a zapadlém Kultuku posádkou celý prapor naryškinovské milice. Velel mu zkušený a rozhodný důstojník, major Zachario Torson, věrný zastávce starého knížete. Když mu parlamentáři generála Rydziewiczze předali písemný příkaz Michaila Naryškina „neklást odpor spřáteleným oddílům

knížete Denikina“, zdvořile, leč pevně odmítl, vyhodil do vzduchu již předtím podminovaný most a přivedl dvě roty milicionářů na strmé břehy Achtyru. Bulatov mohl jen tiše zuřit. Naštěstí operační plán s tímto rizikem počítal, takže nastoupila pontonová rota III/358. ženijního oddílu (*Pontonier Rotte III/358. Genieabteilung*), která začala pokládat provizorní přechod. Pod palbou z pušek to nebylo nic příjemného, nicméně jejich úsilí bylo korunováno úspěchem. Tiwinští muži zatím jen neochotně pálili po svých.

Jakmile však husaři začali přecházet pontonový most a kryli se palbou, ostýchavost Torsonovy jednotky byla rázem tatam. Příslušníci 412. *Waffen-Grenadier Regiment* (412. pluku pěších granátníků) se marně pokoušeli zdolat pevné postavení dvou milicionářských rot. Přestřelka pokračovala, atmosféra na březích řeky houstla a času rychle ubývalo. Vzteklý plukovník musel nechat zřídit dál po proudu ještě jeden přechod, po kterém vyslal další prapor. Teprve pak milicionáři s nevelkými ztrátami své postavení vyklidili.

Oddechnuvší si Bulatov rychle postoupil k okraji Kultuku, kde byl znovu zastaven palbou 3. roty miličního praporu, která stihla zaujmout výhodné postavení na předměstí. Zcela zaskočenému denikinovskému veliteli nezbylo nic jiného, než hnát husary do přímých ztečí. Čas jej neúprosně tlačil.

Dva prapory 412. pluku si za asistence ženistů nakonec proklestily cestu do centra města. Stalo se tak po celkem desetihodinovém boji, v němž padlo sto jedenáct statečných obránců (a sto padesát šest útočníků). Bojová morálka milice byla výborná, a když veterán Torson prováděl kapitulaci, netajil se svým pohrdáním k nepříteli, který odsouzením způsobem porušil korporační zákony. Bulatov se s hrdinným majorem raději nesetkal a spěšně odjel za třetím praporem, který už postupoval na severovýchod. A tak si nepříjemný ceremoniál „zajetí bauhauských vojáků“ musel odbýt jeho zástupce major Rudakov. Celodenní zdržení 412. pluku však již nešlo dohnat. Bulatovův protihráč, generálmajor Aron Fonvizin, vstoupil do bran mohutné pevnosti Narym bez boje a krátce nato již jeho kolony směřovaly na jih, vstříc postupujícím Denikinovcům.

Západní odřad podplukovníka Artura Velja překonal Achtyr u osady Vzněck, spolu s hlavními silami. Tento sled doprovázel sám syn knížete Naryškina, který měl hodnost podplukovníka, spěšně mu udělenou Denikinem. Jeho přítomnost zajistila hladký průběh akce (aniž si to uvědomoval, měl Michail Naryškin velké štěstí. Major Torson otevřeně prohlásil, že při pokusu o tentýž zákrok v Kultuku by mladého knížete zatkl a neprodleně odeslal do Narymu, kde dlel jeho otec). Po překonání řeky se odřad rozdělil a Veljo vedl svoji skupinu (tvořenou jízdními husary 155. průzkumného oddílu (*155. Aufklärungabteilung*) a 1. praporem 415. pěšího pluku (*I. Bataillon 415. Waffen-Grenadier Regiment*) na nákladních autech dále k severu, směrem na Kolymsk a Blagodat. Zatím se nesetkal s odporem.

Velitel 144. divize plukovník Krjukov vedl hlavní voj přímo k pevnosti Luga, ležící na samotném břehu Nové Dviny, ohraničující Tiwin ze severu. Dosud vše vypadalo jako nevinné závody o čas, které Denikinovci vyhrávali; to se ale mělo brzo změnit. Ostatně již silný odpor Torsonova praporu v Kultuku dával tušit, že tažení nebude žádná selanka. Ale na to, co se strhne u Luga, nikdo připraven nebyl.

Druhé křídlo campenhausenovských vojsk tvořily oddíly 602. Finnmarské horské a 822. Kuronské pěší brigády pod velením generálmajora Jürgena von Frederichs. Helsinská armáda byla ostatně standardní armádní jednotkou, která žádnou milici neobsahovala; vévoda Fedor von Campenhausen zdůvodnil nasazení řadových jednotek prostou větou „zajištění ochrany Tiwinu před agresí“, aniž věc dál specifikoval. Novou Dvinu překročily tyto jednotky na třech

místech: v Zosimowu, Azovu a u osady Golodaj. Na prvních dvou místech se setkaly se slabým a nekoordinovaným odporem milice, který byl rychle potlačen. Frederichs vydal rozkaz jednomu oddílu pokračovat dále na Blagodot, zatímco ostatní jednotky se po obou březích přesouvaly k pevnosti Luga. Dopustil se však omylu, podpořenému ještě nedorozuměním, takže na jih vyrazila jediná rota horských střelců nadporučíka Arminia von Gebel. Ta se záhy (již u vesnice Strija) srazila s kolonou podplukovníka Velja.

Velitel pěšího praporu Veljova odřadu major Aram Pidtykan nařídil svým vojákům sesednout a zaútočit na slabšího nepřítele. Zkušení veteráni Finnmarské brigády však nezaváhali, stáhli se do skalisek u cesty a zahájili zuřivou palbu. Horští myslivci nedali svým protějškům nic zadarmo; přesto museli záhy ustoupit přesile. Skaliska jim však skýtala dobré úkryty. Veljo si musel vyžádat další pěší prapor 415. pluku, který by převzal obklíčení von Gebelovy roty, zatímco jeho muži pokračovali dále k severu. Od „zajatců“ se dozvěděli místa invazních přechodů a podplukovník je hodlal odříznout. Již další den se pozice Fermorových oddílů na jižním břehu Nové Dviny ocitly pod silným tlakem a nakonec byly všechny zničeny či vyklizeny.

Uskupení plukovníka Krjukova i přes několik menších incidentů (Mokljak a Pinsk) záhy dorazilo k branám pevnosti Luga. I zde zapůsobila osobní přítomnost Michaila Naryškina, hlavního trumfu denikinovské invaze. Když si překvapený velitel pevnosti podplukovník Georgij Sablin uvědomil, oč běží, bylo již pozdě. Pevnost obsadily čtyři prapory denikinovské pěchoty a zmocnily se baterií děl.

Obsazením tohoto nejdůležitějšího strategického bodu získala denikinovská strana značnou výhodu. Stihla to tak tak, neboť jen krátce poté se objevila na protějším břehu silná kolona campenhausenovských vojáků, které velel major Karl Stürler. Mezi jeho muži (*I. Bataillon 822. Grenadier Brigade Kuronian*) a vojáky 2. praporu 416. pěšího pluku se záhy rozpoutala divoká, leč nepřilíš nebezpečná přestřelka.

Situace se však dramaticky změnila ve chvíli, kdy k pevnosti dorazil s hlavními silami generálmajor Frederichs. Jeho oddíly připochovaly k Luze po obou březích řeky, takže jednotky podplukovníka Theodora von Kossoy měly možnost zaútočit na východní perimetr pevnosti z chodu. To se však nestalo a Frederichs nařídil Stürlerovi popuzeně, aby si vynutil přechod přes řeku silou. Pohaněný major vedl své muže do prudkého útoku a ztečí v boji muže proti muži vytlačil zaskočené Denikinovce z mostu. V odpověď dal plukovník Krjukov pálit na lužský most z pevnostních děl. Tímto okamžikem vstoupila Lužská krize do další fáze, neboť demonstrovala odhodlání obou stran zvítězit za každou cenu. Krjukov totiž porušil nepsané, leč striktně dodržované pravidlo, že do vnitrokorporačních šarvátek nejsou nasazovány těžké zbraně a ze střetnutí se stala regulérní bitva. 1. prapor Finnmarské horské brigády podplukovníka Kossoye dobyl bleskovou ztečí východní val. Počet mrtvých a raněných na obou stranách rychle rostl. Frederichs pokračoval neztenčenou silou v útoku až do chvíle, kdy přesná palba pevnostních baterií zbořila most. Dělostřelec Krjukov, pevnostní inženýr, řídil palbu děl osobně. Zároveň žádal velitelství Záložního sboru (tj. generála Rydziewiczze) o posily.

Generál Frederichs nařídil po zborcení mostu svým mužům postavit níže po proudu provizorní přechod. Maršál Fermor, podrobně informovaný o vývoji situace, nařídil vyslat k Luze bojovou skupinu 82. pluku obrněných ženistů a 111. baterii samohybného dělostřelectva Helsinské armádní dělostřelecké brigády. Z druhé strany vyrazil k Achtyru sám Rydziewicz a divize pancéřových granátníků Feldherrnhalle, byla však příliš roztažena a potřebovala čas k soustředění sil. Generál si uvědomil chybu v plánování, urychleně změnil

dispozice pro Velja i Bulatova a poslal je na pomoc těžce zkoušené pevnosti. Zatímco Veljo žádné takové pokyny nepotřeboval, neboť je už stejně z vlastní iniciativy plnil, nešťastný 412. pěší pluk tato direktiva tvrdě zasáhla.

Postup Bulatovových jednotek skončil pouhých jednatřicet kilometrů za Kultukem. Zde, ještě šestnáct kilometrů vzdáleni předměstím Chity, která byla dílčím cílem *Kampfgruppe*, se 3. prapor podplukovníka Jevgenije Jačmeněva setkal s čelem odřadu generálmajora Fonvizina, jemuž velel plukovník Johann Sbygniew. Ten byl ve značné výhodě, neboť přiváděl na bojiště posílenou brigádní bojovou skupinu, téměř dvakrát početnější než celé, již pocuchané, denikinovské uskupení. Nakvap zorganizovaný útok Denikinovců byl tvrdě odražen a sám Jačmeněv byl zabit v prvních minutách boje. Katastrofě zabránil příjezd 2. praporu majora Georgije Cebenka, který rozprášené roty znovu sjednotil. Oba prapory se počaly chvatně zakopávat.

Campenhausenovský velitel však nepříteli nedopřál čas a zle na Denikinovce dotíral. Bulatovovi se záhy ocitl neradostný pohled, neboť silnější protivník začal linie jeho jednotek prostě obcházet po levém křídle. Plukovník nasadil z chodu 1. prapor pluku, avšak ten situaci stabilizoval jen nakrátko. Fonvizin, který dorazil s hlavními silami sotva půl hodiny poté, odpověděl dalším obchvatným manévrem směrem zprava. Hrozilo nebezpečí, že celý pluk padne do obklíčení. Bulatov musel vydat rozkaz ke stažení a v dešti střel se pokusit zaujmout novou pozici ve skalách podél cesty, kde již pracovali jeho ženisté. Ústup příliš nevyšel 3. praporu, postiženému již na počátku střetu. Sbygniew na něj prudce zaútočil s jednotkami 1. praporu Svernlanské horské brigády (323. *Gebirgsjägerbrigade Svernlund*) a 4. praporu mechanizované brigády Estonia (101. *Mechanisiertbrigade Estonia*), majícími již značné bojové zkušenosti. Morálka praporu byla pošramocena zejména smrtí velitele, takže pod rázným útokem Campenhausenovců se znovu rozpadla. Více než sto mužů se prostě vzdalo a do nových linií se dostala jen jediná rota kapitána Arkadije Krajeva.

I přes tento nezdar mohlo denikinovské uskupení jistou dobu ještě odolávat. Ženisté za hodinu, kterou dostali k dispozici, udělali, co se dalo. Skály poskytly unaveným a skleslým vojákům jistou naději proti silnějšímu nepříteli. Fonvizin si toho byl vědom také. Věřil však, že dokáže 412. pluk udržet a posléze udolat, takže vyslal Sbygniewa se 4. praporem Estonské brigády ke Kultuku, aby zničil předpokládaný přechod přes řeku. Statečný plukovník (jednalo se o denikinovského emigranta) se rozjel do města, kde zcela překvapil četu 1. praporu 412. pluku, strážící odzbrojené zajatce. Hrdinný major Zachario Torson a jeho lidé byli osvobozeni a znovu se chopili svých zbraní. Poté společnými silami zničili oba velitelé pontonové mosty přes Achtyr. Vzhledem k situaci se pak Sbygniew obrátil a rozjel zpátky k bojišti na Graninské křižovatce.

Když o tři hodiny později dorazila k břehu Achtyru bojová skupina plukovníka Ericha Marckse, zahlédla jen trosky pontonů, postavených kdysi dávno předtím ženisty 144. divize. Dragouni z Feldherrnhalle mohli jen bezmocně přihlížet, neboť jejich vlastní ženisté byli mnoho kilometrů vzadu. Zdálo se, že válečné štěstí pancéřovým granátníkům generálmajora von Klenau nepřeje. Do bojů o Tiwin již nezasáhli, stejně jako do nešťastné bitvy o Stolberské kopce.

Jakkoli Bulatov věřil, že by své pozice uhájil až do příchodu posil, zasadil radiogram generála Rydziewiczze jeho nadějším smrtelný úder. Znamenal totiž odpoutat se od silnějšího nepřitele a spěchat na pomoc severnímu odřadu. Zoufalý plukovník se pokusil neblahý rozkaz zvrátit, ale

velitel Záložního sboru (a v té době již s tichým požehnáním velkoknížete Denikina také velitel operace „Schütze“) se nedal zviklat.

Pokus prorazit z obklíčení skončil katastrofou. Fonvizin na pohyb Denikinovců správně reagoval prudkým útokem, který stejně již chystal. Cebenkův 2. prapor, páteř obrany pluku, byl prakticky zničen v tvrdém boji, když kryl ústup ostatních jednotek. Jeho oběť však byla marná. Rozprášené zbytky 412. pěšího pluku byly dostiženy a obklíčeny na cestě do Skviry, kde již stejně zorganizoval miliční velitel kapitán Kondratij Lobas obranu města. Skvirou se již nedalo projít bez těžkých bojů. Bulatov se k ní však ani nedostal. On, jeho zástupce Rudakov a zbytek štábu byl, společně s vojáky čety C 1. roty 1. praporu, zajat příslušníky 2. praporu Sennnlandské brigády majora Kurta Langemaka. Boj 412. pluku skončil. Panství Narym a Skvira byla v rukou campenhausenovských vojáků.

V druhé polovině území se příslušníkům 144. divize dařilo lépe, i když situace u Lugy se stávala kritickou.

Generálmajor Frederichs pomalu posiloval Kossoyovo uskupení na opačném břehu Nové Dviny. Krjukov i jeho štáb si uvědomovali nebezpečnost této situace. Byl zformován úderný oddíl z granátníků 3. praporu 415. pluku a ženistů I/358. ženijního oddílu. Útokem velel odvážný kapitán Jefim Silantjev a účastnil se jej i sám Michail Naryškin, který poskytoval rady pro orientaci v terénu. Překvapivým výpadem se vojáci úderné skupiny probili až k pontonovému mostu a ženisté poručíka Nazarova jej vyhodili do povětří. Úkol tak byl splněn na výtečnou; během ústupu byl však mladý kníže smrtelně raněn. Spolubojovníci jej odnesli zpět do pevnosti, kde o něco později zemřel.

Nazlobený Frederichs nařídil znovu tok přemostit, ale to se ukázalo nad síly jeho mužů. Po stopách Campenhausenovců totiž přijel k Luze podplukovník Veljo se svými husary, zatímco nechal pěšáky majora Pidtykana obléhat předmostí v Azovu a Zosimowu. Velitel 1. praporu 415. pluku zde přijde o život.

Jízdní jednotky, nepříliš obvyklé v severnějších částech Venuše, všechny pokusy o násilný přechod řeky odrazily. Přesto se v perimetru pevnosti dál bojovalo. Kossoy i Stürler byli i tak dosti silní. Stürlerovy úderné oddíly dobyly po tvrdém boji jižní val a odřízly tím obráncům možnost protiútoků. Kossoyovi muži proráželi do masivních zdí citadely díry kumulativními náložemi. V labyrintech chodeb vypukl zuřivý boj mezi 2. praporem Finnmarské brigády a 3. praporem 416. pěšího pluku. Horští myslivci střídali lépe. Pomalu, silně krvácejíc, musel 3. prapor kapitána Arona Butelina ustoupit z druhého obranného pásma. Útočníci však nemohli dále kvůli mrtvým zónám vytvářeným na nekrytém prostranství pevnostními kulomety. Veljo také počal ohrožovat jejich týl a Kossoy musel přejít do obrany.

Navečer druhého dne bojů dorazila k Nové Dvině od Kiestiru bojová skupina Edler z 82. pluku obrněných ženistů Helsinské armády. Po krátkých přípravách vjely obojživelné tanky podplukovníka Joachima von Edlera do řeky. Jejich náporu není možné čelit. Strach neznající Veljo se o to přesto pokusí. Je to ztracený boj. Průzkumný oddíl nemá žádné protitankové zbraně. Pěchota zůstala na západě. Edlerovy tanky, vybavené většinou jen kulomety, jízdu 155. oddílu úplně rozdrť. Zbytky, mezi nimiž je i statečný velitel, se zachraňují ústupem na jih. Ráno třetího dne je spojení obou břehů obnoveno. Frederichs zahajuje střídání útočných jednotek a posílá vpřed čerstvé odřady Kuronské brigády. Bitva se znovu rozhoří vší silou. Jen pevné zdi a pevnostní děla způsobují, že citadela se ještě drží. Krjukov bojuje velmi zarputile a nehodlá couvnout. Všem dodává odvalu.

Převaha je však příliš velká. Na přímý rozkaz vévody von Campenhausen, vydaný po zprávě, že se Denikinovci zmocnili Luga, jsou k pevnosti přisunuty části 88. úderné brigády Stürmark, která „shodou okolností“ nedaleko prodělává doplňující výcvik. Útok mezitím pokračuje neztenčenou silou. Stává se však neuvěřitelné. Nevybuchlý granát z pevnostního děla se odráží, zasahuje velitelské stanoviště generálmajora von Frederichs a teprve nyní exploduje. Velící generál je na místě mrtev, stejně jako většina štábního personálu. Nikým neřízená ofenzíva se zastaví; precizní koordinace uvázla. Kossoy bojuje v izolaci a nemůže převzít velení. Nakonec se jej ujme plukovník Heimi von Nieminen od Kuronské brigády poté, co se probere z bezvědomí, do něhož upadl po výbuchu granátu. Je však ztracen téměř celý den.

Obě strany jsou hodně vyčerpány. Po obnovení boje se nicméně znovu válčí velmi zuřivě. Plukovník Krjukov a major Stürler jsou raněni. Na obou stranách se na obvazích vrší mrtví a zranění.

Začíná být zjevné, že Luga se bez posil dlouho neudrží. Po příjezdu samohybných houfnic 111. oddílu pancéřového dělostřelectva již není možné pevnost dál bránit. Těžká palba otřásá masivním opevněním v základech. Dragouni úderné brigády Stürmark vnikají do vlomů a likvidují pevnostní palposty palbou z raketometů. Celé druhé pásmo je v rukou Campenhausenovců a obranný systém citadely je téměř zničen. Zbývá jediný, poslední úder. Kapitulaci oddaluje jen nezlomné odhodlání Krjukova pokračovat v boji až do úplného konce – značně neobvyklý přístup v korporačních šarvátkách, nadto v případě pravidelných jednotek.

Pátého dne vše začíná mohutným výbuchem. Dělostřelba prolamuje severní zeď, narušenou explozemi náloží. Husaři a dragouni proudí do útrob třetího pevnostního pásma. Zbytky praporů 144. pěší divize bojují velmi úporně. Za svůj houževnatý odpor jsou nečekaně odměněny.

V poledne pátého dne náhle přichází rozkaz zastavit palbu, vysílaný z orbitálních stanic na frekvencích obou stran způsobem, který ruší všechnu ostatní jejich komunikaci. Élektorská Rada, zalarmovaná informacemi, vysílá z pevnosti Du Fresne letadla vezoucí pohotovostní pluk blitzerů výsadkového sboru *Du Blanc*, jehož příslušníci začnou v půl druhé seskakovat na padácích přímo na pevnost Luga. Současně do oblasti bojů vyráží elitní tankové divize *Herzog Constance* a *Gendarmerie*. Do bojové pohotovosti je uvedena orbitální pěchota na kosmické stanici Európa III.

V jednu hodinu, kdy stále není jasné, co se děje, se postup čelního odřadu divize *Herzog Constance* zarazí na hraničním postu Liepaja, kde se mu postaví do cesty obrněnce 37. tankové divize (Okhölmské). Jen o třináct minut později uvázne předvoj divize *Gendarmerie* u Krasného Brodu, když se setká s bojovou skupinou Sveller z divize *Feldherrnhalle*. Napětí na obou stranách by se dalo krájet a tanky zneprátených rodů a zásahových jednotek Rady na sebe míří kanóny.

Ve dvě hodiny kontrolu nad lužskou citadelou přebírá velitel padákových myslivců plukovník Jean-Pierre de Saint-Croix, přičemž jeho muži zároveň zajistí nedaleké letiště. Na něm krátce nato začínají přistávat dopravní letadla, na jejichž palubách jsou příslušníci výsadkové tankové divize *Leibstandort Grossherzog*, pod jejichž ochranou vstupuje do Luga baron Constantin von Reidorf, zvláštní zmocněnec vévody Romanova, pověřený urovnáním sporu. Vzhledem k nejasnostem nařizuje, aby každý zůstal tam, kde právě je. Toto rozhodnutí se nakonec stane základem pro další vývoj. Arbitrážní soud Élektorské Rady de facto tento výrok uvede v oficiální znění. Zasedne poté, co v pevnosti Narym umírá starý kníže Naryškin, zlomený vývojem událostí. Po jeho smrti vznese nárok na Tiwin baron Lungerhausen, manžel

jeho dcery Marie. Baron Lužinskij, zastupující druhou stranu, předkládá testament Michaila Naryškina. Ten odkazuje své panství velkoknížeti Denikinovi. Spor se táhne několik měsíců, během nichž stráží významné body knížectví zbytky tiwinské milice, Saint-Croixovi výsadkáři a útvary Řádu Vlka. Protivné strany několikrát změni čas úmrtí obou Naryškinů, aby dodaly váhu svým argumentům. Soud, jemuž předsedá vévoda-elektor Tomasso Saggielli, potvrdí status quo, nastolený smírčím arbitrem Reidorfem. Každý si ponechá, co získal silou. Baron Lungerhausen tak obdrží panství Narym a Skvira, výstavné lázeňské město Ljubar a důlní oblast Chita. Kníže Balthasar von Denikin získává hrabství Vitim a Luga, ovšem bez samotného města Luga. To se stává „svobodnou korporační zónou“, a uniká zpod vlivu vládnoucí aristokracie. K tomu ještě důlní oblast Blagodat.

Velkokníže Denikin je spokojen jen napůl. S Rydziewiczovou akcí tiše souhlasil, avšak starý intrikán pokazil, co mohl. 144. pěší divize byla příliš slabá na stanovený úkol; přitom stačilo nasadit i divizi Feldherrnhalle a zabránilo by se ostudným porážkám na obou stranách fronty. To by ovšem vyžadovalo držet ji soustředěnou a s doplněnými zásobami, což generál zcela zanedbal, naopak ji vytížil různými dílčími akcemi. Počítalo se pouze s nasazením bojové skupiny Marcks jako zálohy pro případ většího odporu, které, jak víme, skončilo zcela prozaicky na nepřítomnosti ženistů, tedy opět na nedostatečné organizaci.

Jen výjimečné osobnosti plukovníka Krjukova vděčí Denikin za dosažený úspěch. Zde je třeba poznamenat, že Rydziewicz nepočítal s nasazením Feldherrnhalle do akce od začátku, neboť se obával, že přesun pancéřové divize vzbudí nežádoucí pozornost. Teprve když došly zprávy o charakteru bojů u Ludy, své rozhodnutí změnil. Zajímavé je i to, že boj Fonvizina s Bulatovem se vedl sice úporně, leč nevybočil z obvyklých zvyklostí, tj. dělostřelectvo a vysoce explozivní zbraně nebyly použity. Generálovy obavy byly patrně na místě – avšak, jak správně poznamenal generálmajor Sutgof, jeho hlavní kritik, snadno mohl použít alespoň pýchotu tankové divize, která měla daleko vyšší úroveň mechanizace než jednotky 144. pěší.

Krjukovův osobní spis se záhy hemží superlativy. Ihned po uzdravení se stává generálstrážmistrem a baronem. Dalšími odměněnými jsou hrdinský Veljo, který je povýšen na plukovníka, a kapitán Silantjev. Ten se stává majorem a zástupcem velitele pluku. Vyznamenán je ženista poručík Nazarov a četař Pryzszniewski, velitel jednoho z pevnostních palpostů a je uděleno jednadvacet řádových hodností. To je ale vše. Navíc arbitrážní soud říká jasně: vina za „první výstřel“ leží na narewském dvoře. Velký význam má výpověď majora Torsona. Velkokníže potřebuje obětího beránka. Protřelý intrikán Rydziewicz svou hru nedokázal dohrát. Ani záludný hrabě Buturlin se za něj tentokrát nepřimluví. Velitel Záložního sboru je vzápětí bez poct propuštěn. Je to druhý nositel generálské hodnosti u Vojenského okruhu Narew, odvolaný během jedenácti měsíců. Na jeho místo nastupuje generálporučík Agafon Jakovlev, spěšně povoláný ze zálohy.

Na druhé straně je hrdinou jak Kossoy, také záhy povýšený, tak Stürler. Fonvizin a zejména plukovník Sbygniew rovněž sklízejí uznání. Major Torson je povýšen na podplukovníka a pověřen vrchním velením milice v panstvích Lungerhausenů – titul tiwinských knížat rozhodnutím arbitrážního soudu, potvrzeným Élektorskou radou, zanikl.

Co říci závěrem? Lužská krize vyvolala v nejvyšších kruzích Bauhausu obavy z nekonečné rozpínavosti narewských vládců. Jejich nenasytnost se nezastavila před hrubým porušením nepsaných zásad, stanovených pro vnitrokorporační rozbroje. Nasazení těžkých zbraní u Ludy bylo obzvláště negativně hodnoceno (i když Campenhausenovci nezůstali o nic pozadu). V pětidenním střetu zahynulo téměř pět tisíc mužů, vesměs pravidelných jednotek. Mezi

mrtvými byl důstojník v generálské hodnosti, stejně jako syn knížete Naryškina. Padlo dalších osm vyšších důstojníků. Ztráty se vyrovnaly velké bitvě na frontě.

Důsledkem byl příkaz Élektorské Rady, jímž se nařizovalo Narewu rozšířit stavy 4. armády o 20 %. Rada předpokládala, že to dostatečně odčerpá zálohy vojsk, využitelné pro vnitřní rozmišky. U Ruotsivaly tento princip uplatnit nešel, takže dvůr byl odsouzen ke značné pokutě. I přes veškerá opatření Rady však zůstalo bývalé Tiwinské knížectví zónou mnoha třenic, zejména střetů milice obou znepřátelených stran.

Ordre de bataille Denikinovských sil v bitvě o Tiwin

Ersatzkorps Narew / Operation „Schütze“
general der panzertruppe Tadeusz Rydziewicz

144. Waffen-Grenadier Division
oberst Vasilij Krjukov

Kampfgruppe West
oberst Anatolij Bulatov

412. Waffen-Grenadier Regiment
I. Bataillon
II. Bataillon
major Georgij Cebenko
III. Bataillon
oberstleutnant Jevgenij Jačmeněv (†)

III/358. Genieabteilung

3 408 mužů, 1 462 zabito

Kampfgruppe Luga
oberst Vasilij Krjukov

III/415. Waffen-Grenadier Bataillon
hauptman Jefim Silantjev

416. Waffen-Grenadier Regiment
I. Bataillon
II. Bataillon
III. Bataillon
hauptman Aron Butelin

I/358. Genieabteilung
II/358. Genieabteilung

5 278 mužů, 1 864 zabito

Kampfgruppe Öst

oberstleutnant Artur Veljo

I/415. Waffen-Grenadier Bataillon

major Aram Pidtykan (†)

II/415. Waffen-Grenadier Regiment (detašován od Kampfgruppe Luga)

155. Aufklärungabteilung

2 780 mužů, 372 zabito

18. Panzergrenadier Divison Feldherrnhalle (do bojů nezasáhla)

Panzerkampfgruppe Marcks

oberst Erich Marcks

34 x střední tank Alkett MKPkw-600 Schwarz Panther

Panzerkampfgruppe Sveller

oberstleutnant Janusz Sveller

41 x střední tank Alkett MKPkw-600 Schwarz Panther

Ordre de bataille Campenhausenovských sil v bitvě o Tiwin

Helsingfors Armee

feldmarschall Otakar Fermor, graf von Vyborg

Schutztruppe A

generalmajor Aron Fonvizin, baron von Esbö

101. Mechaniziertbrigade Estonia

oberst Johann Sbygniew

I. Bataillon (posádkou v pevnosti Narym)

II. Bataillon

III. Bataillon

IV. Bataillon

323. Gebirgsjägerbrigade Svennland

I. Bataillon

II. Bataillon

major Kurt Langemak

III. Bataillon

IV. Bataillon

9 008 mužů, 214 zabito

Schutztruppe B

generalmajor Jürgen von Frederichs (†)

602. Gebirgsjägerbrigade Finnmark

oberstleutnant Joachim von Kossoy (zastupoval nepřítomného velitele brigády)

I. Bataillon

2. und 3. Rotte II. Bataillon

III. Bataillon

IV. Bataillon

822. Grenadier Brigade Kuronia

oberst Heimi von Nieminen

I. Bataillon

major Karl Stürler

II. Bataillon

III. Bataillon

IV. Bataillon

9 546 mužů, 1 005 zabito

Kampfgruppe Edler (detašována od 82. Panzergenieregiment)
oberstleutnant Joachim Edler
18 x obojživelný tank Alkett MkPkw-620 Krokodil

72 mužů

111. Panzerhaubitzeabteilung Helsingfors Armee Artilleriebrigade
11 x 155 mm samohybná houfnice PzH41 Zyklon

55 mužů

88. Sturmbrigade Stürmark
I. Sturmbataillon
II. Sturmbataillon

1 740 mužů, 85 zabito

Detachment von Gebel

oberleutnant Arminius von Gebel

1. Rotte II. Bataillon 602. Gebirgsjägerbrigade Finnmark

127 mužů, 34 zabito

Ordre de bataille Naryškinovských sil v bitvě o Tiwin

Tiwin Grenz-Militia Bataillon (posádkou v Kultuku)
major Zachario Torson

643 mužů, 127 zabito

14. Tiwin Militia Wachtstaffel (posádkou v Azovu)

84 mužů, 7 zabito

7. Tiwin Militia Wachtstaffel (posádkou v Zosimowu)

91 mužů, 16 zabito

8. Tiwin Militia Wachtstaffel (posádkou v Golodaji)

82 mužů, 11 zabito

V. Tiwin Militia Bataillon (posádkou ve Skviře)
hauptman Kondratij Lobas

Tiwin Militia Luga Garnison (posádkou v Luze)
oberstleutnant Georgij Sablin

II. Tiwin Militia Bataillon

VII. Tiwin Militia Bataillon

16. Tiwin Militia Wachtstaffel (posádkou v Mokljaku)

71 mužů, 6 zabito

4. Tiwin Militia Wachtstaffel (posádkou v Pinsku)

69 mužů, 2 zabiti

Ordre de bataille zásahových jednotek Élektorské Rady v bitvě o Tiwin

314. Régiment Aéroporté
colonel Jean-Pierre de Saint-Croix

3. Panzerdivision Herzog Constance

11e. Division Cuirassée Gendarmerie

1. Fallschirm-Panzer-Division Leibstandort Grossherzog